

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova
Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”

APROB

Negrean Mariana, directoare
CEMF „Raisa Pacalo”

„12” mai 2023

CURRICULUMUL STAGIULUI DE PRACTICĂ

P.04.O.044 PRACTICA DE ÎNȚIERE ÎN NURSING

Specialitatea 91310. *Îngrijirea bolnavilor*

Calificarea *Asistent medical MD/4/0913/052*

2023

Aprobat:

La ședința Consiliului metodic științific din 25 aprilie 2023,

COBILEANSCHI Svetlana, directoare adjunctă pentru activitatea educațională, didactică și metodică *[Signature]*.

La ședința Catedrei Nursing din 10 martie 2023,

PALAMARI Larisa, șefa catedrei Nursing *[Signature]*.

Coordonat cu:

Cabinetul Instructiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății,

SAVCA Diana, șefa Cabinetului Instructiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății

[Signature], „24” aprilie 2023.

Autori:

TOMULESCU Liuba, șefă catedră Discipline terapeutice, profesoară la disciplina Medicină internă și geriatrie cu nursing specific, grad didactic superior, coordonator grup de lucru

CRÎTCHI Tatiana, directoare adjunctă pentru instruirea practică, grad managerial doi, profesoară la Discipline igienice, grad didactic superior

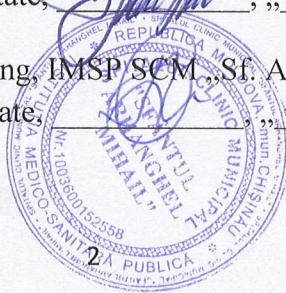
PALAMARI Larisa, șefa catedră Nursing, profesoară la disciplina *Bazele științei Nursing*, grad didactic doi

Recenzenți:

STEMPOVSCAIA Elena, doctor în științe psihopedagogice, conferențiar universitar, Catedra Psihopedagogie specială, președintele Asociației de Nursing din RM, *[Signature]*, „06” 04 2023.

ABDURAHMANOVA Zinaida, Asistentă medicală principală, IMSP Institutul Mamei și Copilului, categorie superioară în specialitate, *[Signature]*, „04” 04 2023.

COMERZAN Alina, Vice-director Nursing, IMSP SCM „Sf. Arh. Mihail”, master în științe ale educației, categorie superioară în specialitate, *[Signature]*, „11” 04 2023.

CUPRINS

I.	Preliminarii	4
II.	Motivația, utilitatea stagiului de practică pentru dezvoltarea profesională	5
III.	Competențe profesionale specifice stagiului de practică	5
IV.	Administrarea stagiului de practică	6
V.	Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică	6
VI.	Sugestii metodologice	8
VII.	Sugestii de evaluare a stagiului de practică	9
VIII.	Cerințe față de locurile de practică	11
IX.	Resursele didactice recomandate elevilor	13
X.	Anexe	14

I. PRELIMINARII

Viața și sănătatea omului sunt prioritare pentru orice stat. Preocuparea privind sănătatea publică a devenit o prioritate de bază și permanentă în politica statului. Starea de sănătate a populației este o condiție esențială pentru asigurarea progresului economic și social.

Ameliorarea și fortificarea parametrilor de sănătate a populației pot fi realizate doar prin intermediul intervențiilor multidisciplinare și intersectoriale, necesară fiind implicarea tuturor sectoarelor, ale căror politici și programe au impact major asupra sănătății publice. Asigurarea securității sociale, economice, ecologice, alimentare și promovarea unui mod sănătos de viață au conturat o nouă viziune privind ocrotirea, fortificarea sănătății și reducerea discrepanțelor în termeni de sănătate dintre diferite categorii de populație. Aceasta presupune crearea celor mai bune condiții pentru sănătate prin diminuarea factorilor de risc și realizarea acțiunilor de prevenire a bolilor pentru individ și comunitate.

Procesul de instruire practică în învățământul profesional medical se organizează în corespundere cu documentele legislative și normative din țară, prin coordonarea și racordarea la cerințele europene, care promovează calitatea pregătirii cadrelor medicale cu studii profesionale postsecundare.

1. Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova, 2021, Hotărârea Guvernului Nr. 208 din 30.09.2021; în: Monitorul Oficial, 2021, nr. 239-248, art. 463.

2. Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de credite de studii transferabile, Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării RM nr. 1205 din 2015.

3. Profilul ocupațional la programul de formare profesională 91310 Îngrijirea bolnavilor calificarea Asistent medical, validat prin Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM Nr. 964 din 17.08.2018 [citată 18.09.2022]. https://cemf.md/uplo/ad/PROFIL_OCUPAIONAL/2018_2019_/ANEXA_NR.2.1.1.4_Prof_ocup_AMG.PDF.

4. Standardul calificării la specialitatea Îngrijirea bolnavilor calificarea Asistent medical, Decizia Consiliului Național pentru Calificări Nr.1 din 10.12.2018. https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_4_cncrm_asistent_medical_ingrijirea_bolnavilor.pdf

5. Planul de învățământ la Specialitatea Îngrijirea bolnavilor 91310, calificarea Asistent medical aprobat de MS RM și MEC RM, 2022.

6. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, Ordinul Ministrului Educației nr. 1086 din 29 decembrie 2016.

Stagiul de practică *Practica de inițiere în nursing* reprezintă o parte integrantă și obligatorie a procesului educațional, care se realizează cu scopul de a dezvolta competențe profesionale specifice necesare viitorului asistent medical. Pregătirea viitorilor asistenți medicali în cadrul *Practicii de inițiere în nursing* constă în integrarea cunoștințelor teoretice, dezvoltarea abilităților practice în scopul formării competențelor profesionale specifice la elevii anului întâi de studiu.

Pe parcursul *Practicii de inițiere în nursing* elevii se familiarizează cu particularitățile de activitate ale diverselor tipuri de instituții medico-sanitare publice și private, normativele igienice și antiepidemice în activitatea instituțiilor medicale, principiile de examinare și îngrijire a pacienților, bolnavilor în baza criteriilor medicale, juridice și economice.

Un element principal și obligatoriu al *Practicii de inițiere în nursing* constă în aplicarea îngrijirilor medicale independente și în cadrul echipei multidisciplinare, respectând permanent drepturile și confidențialitatea privind evoluția stării de sănătate a persoanei îngrijite prin comunicare constructivă și consiliere.

II. MOTIVAȚIA, UTILITATEA STAGIULUI DE PRACTICĂ PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ

Practica de inițiere în nursing urmărește să introducă, treptat, elevii în problematica organizării și desfășurării procesului de acordare a asistenței medicale pacienților în instituțiile medico-sanitare publice și private de tip staționar, familiarizându-i cu tehnicile de acordare a îngrijirilor medicale.

Practica de inițiere în nursing se desfășoară în spitale sub responsabilitatea profesorilor metodiști din cadrul instituției, în cooperare și asistență din partea asistenților medicali calificați. Este o instruire coordonată și trebuie să aibă ca obiectiv toate aspectele de activitate ale asistentului medical în materie de îngrijiri de sănătate la acest nivel, incluzând prevenirea bolii, educația pentru sănătate, precum și îngrijirile de sănătate.

În cadrul stagiului de practică *Practica de inițiere în nursing* viitorul asistent medical activează, în cadrul unei echipe, în contact direct cu un individ sănătos sau bolnav, organizează, acordă și evaluează îngrijirile medicale acordate, pe baza cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite.

Realizarea acestui stagiu va contribui la aprofundarea cunoștințelor teoretice acumulate de elevi pe parcursul primului semestru al anului întâi de studii, la socializarea lor profesională, la dezvoltarea priceperilor, deprinderilor și a experienței profesionale. Pe parcursul stagiului de practică elevii vor dezvolta o comunicare eficientă în diverse situații socio-profesionale într-o manieră civilizată, politicoasă, cu evitarea conflictelor, vor aplica tehnici actuale de îngrijiri, vor urmări starea de sănătate a pacienților și vor monitoriza modificările persoanei îngrijite în timpul diverselor proceduri.

Conceptul modern de îngrijire oferă asistentului medical independența profesională bazată pe decizia proprie în realizarea actului medical, în parteneriat cu medicul și alți membri ai echipei multidisciplinare. Dezvoltarea competențelor de luare a deciziilor pentru un mod sănătos de viață, sunt competențe cruciale, datorită numărului extrem de mare a populației cu patologii cronice.

Practica de inițiere în nursing, este organizată în semestrul IV, pe parcursul a 3 săptămâni, precede examenele de promovare și se desfășoară în instituțiile medico-sanitare publice de tip staționar. Activitatea zilnică a elevilor se desfășoară sub supravegherea și monitorizarea personalului medical, în scopul asigurării calității și siguranței actului medical. În cadrul stagiului de practică elevii dobândesc abilități inițiale în domeniul specialității alese, bazate pe unităților de curs *Nursing general și Nursing specific*.

Evaluarea manoperelor practice este efectuată de asistenții medicali în baza protocoalelor instituționale, *Procedurilor Operaționale și Protocoalelor/algoritm al deprinderilor practice*, ediția a II-a, Chișinău, 2017.

III. COMPETENȚE PROFESIONALE SPECIFICE STAGIULUI DE PRACTICĂ

CS1. Aplicarea măsurilor de prevenire a infecțiilor asociate asistenței medicale în instituțiile medico-sanitare publice și private.

CS2. Utilizarea tehnicilor actuale de asistare a pacienților cu urmărirea stării de sănătate și modificările persoanei îngrijite în timpul procedurii.

CS3. Aplicarea îngrijirilor medicale independent și în cadrul echipei multidisciplinare, respectând permanent drepturile și confidențialitatea privind evoluția stării de sănătate a persoanei îngrijite.

CS4. Comunicarea eficientă în diverse situații socio-profesionale într-o manieră civilizată, politicoasă, cu evitarea conflictelor.

IV. ADMINISTRAREA STAGIULUI DE PRACTICĂ

Codul stagiului de practică	Denumirea stagiului de practică	Semestrul	Numărul de săptămâni	Numărul de ore	Perioada	Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
P.04.O.044	<i>Practica de inițiere în nursing</i>	IV	3	90	Mai-iunie	Portofoliul	3

V. DESCRIEREA PROCESULUI DE DESFĂȘURARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ

Activități/sarcini de lucru	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Durata de realizare
<i>UC1.</i> Inițierea elevilor cu cerințele față de realizarea stagiului de practică, documentația și regulile tehnicii securității muncii.	Agenda formării profesionale	Prezentarea agendei de formare profesională	6 ore
<i>UC2.</i> Familiarizarea cu documentația secției de internare.	Lista cu documente din secția de internare	Prezentarea listei de documente	
<i>UC3.</i> Primirea și înregistrarea pacienților în secția de internare.	Fișa medicală a pacientului	Prezentarea fișei medicale	6 ore
<i>UC4.</i> Determinarea datelor antropometrice și efectuarea termometriei.	Foaia de temperatură	Prezentarea foi de temperatură	
<i>UC5.</i> Prelucrarea igienică a bolnavilor internați.	Bolnavii internați prelucrați igienic conform algoritmului manoperei	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
<i>UC6.</i> Dezinfecția obiectelor de îngrijire a pacienților conform ordinelor în vigoare.	Ordine în vigoare	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	
<i>UC7.</i> Familiarizarea elevilor cu obligațiunile de serviciu a asistentului medical.	Fișa de post a asistentului medical	Prezentarea fișei de post a asistentului medical	
<i>UC8.</i> Participarea la alimentația bolnavilor.	Bolnavi alimentați la necesitate conform algoritmului manoperei	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
<i>UC9.</i> Aplicarea măsurilor de fizioterapie elementară (punga cu gheață, prâșnițe reci și calde, sinapisme, termoforul).	Măsuri de fizioterapie realizate conform algoritmului manoperei	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
<i>UC10.</i> Extragerea indicațiilor din foile de prescripții medicale.	Registrul pentru selecția medicamentelor și investigațiilor indicate pacienților	Prezentarea registrului	
<i>UC11.</i> Familiarizarea cu măsurile regimului sanitar-igienic în sala de	Lista cu ordine în vigoare ce țin regimul	Prezentarea listei cu ordine în vigoare	6 ore

tratament, cu respectarea cerințelor, ordinelor în vigoare ale MS RM.	sanitar-igienic		
UC12. Participarea la pregătirea sălii de tratament și pansament pentru lucru.	Sala de tratament și pansament pregătită de lucru conform cerințelor în vigoare	Evaluarea corectitudinii pregătirii sălii de tratament/pansament pentru lucru	
UC13. Utilizarea substanțelor dezinfectante pentru igienizarea sălii de pansament și tratament.	Lista cu substanțe dezinfectante utilizate în IMSP	Prezentarea listei cu substanțe dezinfectante	6 ore
UC14. Aranjarea măsuței și tavei sterile.	Măsuța sterilă și tava sterilă aranjate conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	
UC15. Pregătirea casoletei pentru sterilizare.	Casoleta pregătită conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	
UC16. Prelucrarea utilajului medical în dependență de tipul lui.	Utilaj medical prelucrat conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
UC17. Dozarea corectă a medicamentelor indicate pacienților.	Lista remediilor medicamentoase dozate pe perioada stagiului de practică	Prezentarea listei remediilor medicamentoase dozate	6 ore
UC18. Respectarea tehnicii securității în administrarea medicamentelor pe diverse căi.	Injectii i/v, i/m/, s/c, i/d	Evaluarea respectării algoritmului manoperei (numărul de manopere realizate)	12 ore
UC19. Montarea sistemii pentru perfuzie și tehnica perfuziei intravenoase.	Perfuzie intravenoasă montată și aplicată conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
UC20. Segregarea deșeurilor medicale conform codului de culori.	Ordine în vigoare	Evaluarea respectării gestionării deșeurilor medicale	6 ore
UC21. Păstrarea și evidența remediilor medicamentoase în sala de tratamente.	Lista grupelor de remedii medicamentoase existente în sala de tratament	Prezentarea listei grupelor de remedii medicamentoase	6 ore
UC22. Completarea documentației din sala de tratament.	Documentația din sala de tratament	Prezentarea listei de documente	
UC23. Reflectarea rezultatelor stagiului de practică în actele de totalizare.	Portofoliul stagiului de practică Agenda formării profesionale Raportul stagiului de practică Referința elevului	Prezentarea publică a portofoliului Susținerea raportului stagiului de practică	6 ore

VI. SUGESTII METODOLOGICE

Demersul didactic pe parcursul stagiului de practică se axează pe elev, poziția acestuia fiind activ-participativă. Elevul realizează sarcinile conform obiectivelor în vederea formării competențelor profesionale specifice, asumându-și responsabilități, manifestând gândire clinică și critică. Realizarea eficientă a obiectivelor instruirii practice, asigură formarea competențelor profesionale specifice unității de curs Nursing general și Nursing specific.

Delegarea elevilor la *Practica de inițiere în nursing* este anticipată de informarea elevilor cu privire la tipul, locul realizării stagiului de practică, normele și cerințele securității și sănătății în muncă, precum și alte aspecte organizatorice. Elevilor li se oferă foaia de delegare în care este indicat ordinul de repartizare la stagiul de practică.

Pe parcursul realizării *Practicii de inițiere în nursing* toate activitățile elevilor sunt supravegheate de către profesorul metodist și asistentul medical, mentor din partea instituției medico-sanitare publice/private.

Managementul activității profesorului metodist/mentorului este asigurată de o gamă de documente reglementative și de evaluare, care sunt perfectate și gestionate în termenii stabiliți. Nomenclatorul de acte pentru profesorul metodist include:

1. Obligațiunile profesorului metodist/mentorului în cadrul stagiului practic.
2. Raportul de autoevaluare a activității profesorului metodist privind efectuarea stagiului practic.
3. Registrul de evidență a frecvenței și reușitei elevilor pentru anul de învățământ, propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

Pe parcursul realizării *Practicii de inițiere în nursing*, elevii completează portofoliul stagiului de practică, conform *Nomenclatorului de acte (Anexa nr.1)*. Activitățile de perfectare/completare a documentației recomandate stimulează la elevi abilitățile specifice de lucru cu documentația de referință, dezvoltă responsabilitatea elevilor, asigură posibilitatea de evaluare finală a stagiului de practică.

Nomenclatorul de acte pentru *Practica de inițiere în nursing* include următoarele documente:

1. Extras din ordinele cu privire la activitatea internă – dezinfecția, profilaxia infecției asociate asistenței medicale, profilaxia infecției HIV/SIDA, profilaxia hepatitelor virale, etc.
2. Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului nr. 192 din 24.03.2017
3. Raport privind realizarea stagiului de practică.
4. Referința elevului.
5. Agenda formării profesionale - model propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.
6. Planul de îngrijire – Nursing.
7. Produsele realizate pe parcursul stagiului de practică: foaia de temperatură, lista cu documente din secția de internare, lista cu substanțe dezinfectante utilizate în IMSP, registrul pentru selecția medicamentelor și investigațiilor indicate pacienților, fișa de post a asistentului medical, etc.

Agenda formării profesionale (*Anexa nr.2*) reprezintă un instrument de înregistrare și monitorizare a activităților realizate de către elevi la locul de desfășurare a stagiului de practică. Elevii vor consemna în Agenda formării profesionale sarcinile de lucru planificate și realizate, de

asemenea vor fi descrise zilnic activitățile realizate. Activitățile înregistrate în agenda formării profesionale sunt evaluate zilnic prin notă și semnătură de către reprezentantul IMSP.

Calitățile profesionale, atitudinale și psihosociale demonstrate de către elevi pe parcursul *Practicii de inițiere în nursing*, sunt evaluate de către specialistul din domeniul practic și specificate în Referința elevului (*Anexa nr.3*), care este semnată de conducătorul din partea unității economice și confirmată cu ștampila. Referința ulterior este arhivată în dosarul personal al elevului.

Pe parcursul *Practicii de inițiere în nursing* elevii realizează *Planul de îngrijire - Nursing* (*Anexa nr.4*), compartimentele:

- completarea datelor generale;
- fixarea diagnosticului clinic;
- stabilirea diagnosticilor de nursing prioritare (2) conform formulei PES;
- descrierea examenului subiectiv și obiectiv;
- realizarea planului de îngrijiri conform diagnosticilor stabilite;

Dosarul de nursing este echivalentul foii de observație clinică generală de la medici și ține cont de componentele fundamentale ale procesului de îngrijire: evaluarea pacientului, elaborarea planului de îngrijire, realizarea acestuia și evaluarea continuă a eficacității îngrijirilor. Dosarul de nursing este un instrument al asistenților medicali prin care pot demonstra că intervențiile de nursing corect efectuate reprezintă un element fundamental în evoluția favorabilă a pacientului, contribuind, alături de tratamentul medical aplicat, la restabilirea sănătății, la stabilizarea evoluției bolilor cronice, prevenirea complicațiilor și optimizarea stării de bine a pacientului.

La finele stagiului de practică, elevul structurează și întocmește un raport despre activitatea realizată în instituția medico-sanitară publică/privată conform cerințelor propuse în model (*Anexa nr.5*). Raportul stagiului de practică se întocmește pe parcursul desfășurării stagiului de practică, iar după finisarea perioadei stagiului de practică, se prezintă pentru control și avizare conducătorului stagiului de practică. Elaborarea raportului stagiului de practică dezvoltă capacitățile de generalizare și analiză referitor la activitățile realizate.

VII. SUGESTII DE EVALUARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ

Activitatea didactică reprezintă un sistem al interferenței celor trei activități: predare – învățare – evaluare, care se desfășoară simultan și asigură eficiență doar în cazul când formează o unitate, o continuitate. Evaluarea competențelor pornește de la definirea clară a acestora, drept capacitate de soluționare a problemelor într-un context dat. Prin urmare, pentru evaluarea abilităților specifice și a competențelor profesionale trebuie identificate cunoștințele acumulate, deprinderile formate, atitudinile și abilitățile dezvoltate.

Evaluarea stagiului de practică se realizează atât pe perioada de desfășurare a practicii, cât și la finalizarea acestei activități. Evaluarea scoate în evidență nivelul în care se formează competențele profesionale specifice, va viza aprecierea nivelului de dezvoltare la elevi a competențelor profesionale conform curriculumului stagiului de practică.

Obiectivele evaluării formării prin practică vor urmări progresul *asistentului medical* cu referire la abilitățile profesionale specifice formate, inițiativa profesională, atitudinile față de pacient și față de profesia aleasă, interesele privind evoluția personală în diferite activități profesionale. Procesul de evaluare este continuu, obiectiv și deschis.

Evaluarea continuă a sarcinilor practice aplicative se realizează în perioada de desfășurare a *Practicii de inițiere în nursing* de către asistentul medical superior/principal din instituția medicală.

Evaluarea sumativă a *Practicii de inițiere în nursing* se va realiza la sfârșitul stagiului practic de către profesorul metodist în baza:

- realizării Curriculumului stagiului practic și activității elevului pe parcursul stagiului practic, evaluată de asistentul medical superior/principal din instituția medicală;
- completării și prezentării portofoliului: complexitatea portofoliului, corectitudinea completării agendei de formare profesională, elaborării raportului cu privire la realizarea stagiului de practică, respectarea disciplinei de muncă și existența aprecierii date de conducătorul practicii din partea agentului economic;
- calculării mediei simple cu sutimi fără rotungere, formată din notele curente acumulate zilnic și nota acordată pentru portofoliul stagiului de practică.

$$\text{MSP} = (\text{MNC} + \text{NAP}) : 2$$

MSP - media stagiului practic

MNC - media notelor curente

NAP - nota acordată pentru portofoliu

Cadrul didactic metodist/mentorul din cadrul instituției medicale își va alege setul de metode de evaluare, precum și materiale - instrumente de evaluare, formele de evaluare ce corespund conținuturilor stipulate în capitolul V. Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică. Aprecierea se va face în baza de criterii. Criteriile de notare contribuie la formularea unei evaluări obiective. Astfel, în calitate de criterii de apreciere a produsului realizat de către elevi sunt recomandate:

Nr. d/o	Categorია de produs	Criterii de evaluare a produsului
1.	Agenda formării profesionale a elevului	<ul style="list-style-type: none"> • relevanța completării agendei; • veridicitatea conținutului expus; • calitatea prezentării textuale; • respectarea normelor prestabilite; • completitudinea agendei.
2.	Produse elaborate	<ul style="list-style-type: none"> • corespunderea cu standardele de realizare; • creativitatea; • calitatea proceselor; • completitudinea produsului; • elaborarea și structura produsului; • calitatea materialului folosit; • corectitudinea interpretării; • respectarea termenilor de elaborare.
3.	Planul de îngrijire - Nursing	<ul style="list-style-type: none"> • completarea datelor generale, • stabilirea diagnosticilor de nursing prioritare (2) conform formulei PES, • descrierea examenului subiectiv, • descrierea examenului obiectiv conform etapelor inspecției generale, • realizarea planului de îngrijiri conform

		diagnosticelor stabilite.
4.	Raportul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> ● corespunderea raportului stagiului de practică cerințelor stabilite; ● corectitudinea formulării conținutului; ● conținutul textual al raportului va fi expus într-un limbaj specific medical; ● completitudinea raportului; ● originalitatea; ● creativitatea.
5.	Portofoliul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> ● respectarea nomenclatorului de acte; ● corectitudinea completării cu produsele din nomenclatorul de acte; ● relevanța; ● veridicitatea; ● completitudinea; ● calitatea prezentării textuale a produselor; ● respectarea normelor prestabilite.

Notele obținute la stagiul de practică se iau în calculul mediei academice semestriale a elevului. Creditele de studii transferabile se acordă pentru nota de promovare 5.00 și mai mult.

VIII. CERINȚE FAȚĂ DE LOCURILE DE PRACTICĂ

Activitatea instituțiilor medico-sanitare publice/private este orientată atât spre protecția sănătății populației, profilaxia, diagnosticarea, tratamentul și reabilitarea bolnavilor, promovarea modului sănătos de viață, cât și spre monitorizarea și dirijarea stagiilor de practică.

Practica de inițiere în nursing se desfășoară în instituțiile medico-sanitare publice/private care asigură servicii de asistență medicală de performanță. Modalitatea de identificare a unității economice pentru desfășurarea stagiului de practică se realizează după cum urmează:

- a. unitatea economică aprobată prin Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova;
- b. unitatea economică este selectată la propunerea elevului. Analiza și validarea locurilor de practică selectate de elevi se realizează de către Centrul de excelență/colegiul de medicină.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova aprobă prin ordin instituțiile medico-sanitare publice de stat, private și departamentale în calitate de baze clinice pentru realizarea instruirii practice.

Stagiul de practică efectuat în cadrul unităților economice se organizează și se desfășoară în baza Contractului de parteneriat. Bazele practice – unitățile economice din domeniul sănătății, corespund următoarelor cerințe:

- profilul instituției medico-sanitare publice corespunde conținuturilor de instruire.
- mentorii - personalul medical mediu din instituțiile medico-sanitare publice, responsabil de instruirea practică a elevilor, este instruit în domeniul psihopedagogiei.
- mentorii manifestă respect și reponsabilitate pentru educația profesională a viitorilor specialiști și participă activ în procesul de formare a competențelor profesionale a viitorilor asistenți medicali.

- instituțiile medico-sanitare publice/private manifestă un management instituțional de performanță, participativ, abordat complex și sistemic, încât personalul medical implică activ elevii în procesul de acordare a serviciilor medicale populației;
- instituțiile medico-sanitare publice/private au capacitatea necesară pentru încadrarea tuturor elevilor în activitățile curativ-preventive și de îngrijire;
- multitudinea de servicii medicale prestate de instituția medico-sanitară publică/privată corespunde cu volumul de competențe și abilități necesare pentru antrenare în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură respectarea prevederilor contractului/convenției-cadru de parteneriat privind efectuarea stagiului de practică al elevilor;
- instituțiile medico-sanitare publice/private organizează și asigură condiții corespunzătoare pentru desfășurarea eficientă a stagiului de practică în corespundere cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private desemnează conducătorul de practică din cadrul unității economice din rândul specialiștilor de înaltă calificare și cu experiență în domeniu;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură accesul elevilor la fondul de literatură de specialitate de care dispune unitatea economică, diverse proiecte de dezvoltare, alte materiale, la utilajul și echipamentele corespunzătoare, în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private efectuează instructajul elevilor privind aspecte de organizare și norme de protecție/de securitate a muncii;
- instituțiile medico-sanitare publice/private se includ în procesul de formare prin practică a elevilor, antrenându-se în organizarea și desfășurarea instruirii practice, soluționarea problemelor posibile;
- instituțiile medico-sanitare publice/private evaluează nivelul competențelor profesionale obținute de elev, precum și comportamentul și modalitatea de integrare a acestuia în activitatea unității economice.

Lista orientativă a instituțiilor medico-sanitare publice/private la care se va desfășura *Practica de inițiere în nursing*:

Nr.	Denumirea instituției medicale	Nr.	Denumirea instituției medicale
1.	IMSP Institutul Oncologic	9.	IMSP Institutul de Medicină Urgentă
2.	IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”	10.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”
3.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”	11.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Gheorghe Paladi”
4.	IMSP Spitalul Clinic Municipal pentru Copii „Valentin Ignatenco”	12.	IMSP Spitalul Clinic de boli infecțioase „Toma Ciorbă”
5.	IMSP Institutul Cardiologic	13.	IMSP Institutul Mamei și Copilului
6.	IMSP Spitalul Clinic Municipal nr.4	14.	Spitalul Internațional Medpark
7.	IMSP Spitalul Clinic Municipal de Copii nr.1	15.	IMSP Institutul de Neurologie și Neurochirurgie „Diomid Gherman”
8.	IMSP Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății al RM		

Lista orientativă a locurilor de muncă/posturilor la care se va desfășura *Practica de inițiere în nursing*:

Nr.	Locul de muncă/postul	Cerințe față de locul de muncă/postul propus elevului
1.	Secția de internare	Secția de internare asigurată cu necesarul pentru: înregistrarea pacienților; întocmirea actelor medicale; examinarea clinică a pacienților; acordarea asistenței medicale de urgență în caz de necesitate; prelucrarea parțială a bolnavilor; verificarea temperaturii și datelor antropometrice.
2.	Secția curativă a staționarului terapeutic, pediatric, chirurgical	Secția va dispune de saloane cu 1, 2, 3 și 4 locuri, sală de proceduri, sală de pansamente, sală de manipulații, cabinet de diagnostic funcțional, blocuri sanitare și cantină pentru pacienți. Locurile de muncă vor fi asigurate cu necesarul ce ar permite realizarea investigațiilor specifice profilului, acordarea îngrijirilor autonome și delegate pacienților.

IX. RESURSELE DIDACTICE RECOMANDATE ELEVILOR

Nr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	BAGHIU, V. Teoria și practica nursing, volumul V. Nursing în medicina internă. București: Editura Cartea medicală, 2020. 464 p. ISBN 978-973-160-104-5.	Catedra Discipline terapeutice, CEMF „Raisa Pacalo”	1
2.	CRÎȚCHI, T., BODIU, S., COBÎLEANSCHI, S. Promovarea sănătății. Suport de curs pentru elevii colegiilor de medicină. Chișinău. 2017. 148 p.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	20
3.	FRIPTU, R., EMILIAN, R., COBÎLEANSCHI, S., URSU, L., COPACEANU, E., COVALCIUC, E., GURBULEA, G., SUVAC, A. Bazele îngrijirii omului sănătos și bolnav. Suport de curs. Chișinău: 2017. 295 p. ISBN 978-9975-53-869-5.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	500
4.	FRIPTULEAC, G. Promovarea sănătății și educația pentru sănătate (teorie și practică). Chișinău: Centrul Editorial-Poligrafic Medicina, 2018. 332 p. ISBN 978-9975-82-102-5.	PDF1.tmp (usmf.md)	
5.	MANOLACHE, A., NEGREAN, M., STEMPOVSCAIA, E., GRECU, A., PINTEAC, O., ABDURAHMANOVA, Z. Protocol/Algoritm al deprinderilor practice, calificarea Asistent medical, ediția a II-a. Chișinău: Tipogr. Prag-3 SRL, 2017. 470 p. ISBN 978-9975-53-888-6.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1085
6.	MANOLACHE A., NEGREAN M. Standarde/protocoale ale deprinderilor practice, calificarea Asistent medical. Chișinău: Tipogr. Prag -3 SRL, 2008. 434 p. ISBN 978-9975-77-079-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	500
7.	MOZES, C., Tehnica îngrijirii bolnavului, București: Editura Medicală, 2006. 1246 p. ISBN 973-39-0320-5.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	180

8.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ, T., Tehnici și manopere pentru asistenții medicali. Brașov: Editura Creator, 2017. 253 p. ISBN 978-606-8814-43-8.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
9.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ, T., Îngrijirea pacienților. Vol. I. Brașov: Editura Creator, 2018. 162 p. ISBN 978-606-8814-79-7.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
10.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ, T., Îngrijirea pacienților. Vol. II. Brașov: Editura Creator, 2017. 141 p. ISBN 978-606-8814-77-3.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
11.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ, T., Îngrijirea pacienților. Vol. III. Brașov: Editura Creator, 2018. 140 p. ISBN 978-606-8953-09-0.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
12.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ, T., Îngrijirea pacienților. Vol. IV. Brașov: Editura Creator, 2018. 156 p. ISBN 978-606-8853-10-6.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
13.	STEMPOVSCAIA, E., responsabil de ediție, Standarde de îngrijiri - nursing pentru asistente medicale și moașe. Chișinău: Tipog. Grafema-Libris, 2010. 312 p.	15099-15088- Standarde2520de2520i ngrijiri2520nursing.pdf (gov.md)	
14.	TITIRCĂ, L. Ghid de nursing cu tehnici de evaluare și îngrijiri corespunzătoare nevoilor fundamentale. București: Editura Viața medicală românească, 2008. 414 p. ISBN 973-9320-84-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
15.	TITIRCĂ, L. Tehnici de evaluare și îngrijiri acordate de asistenții medicali. București: Editura Viața medicală românească, 2008. 399 p. ISBN 973-9320-67-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
16.	Protocoalele Clinice Naționale.	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova (gov.md)	

X. ANEXE

Anexa nr.1 - Nomenclatorul de acte al stagiului practic Practica de inițiere în nursing

Anexa nr.2 - Agenda formării profesionale.

Anexa nr. 3 - Referința elevului.

Anexa nr.4 – Planul de îngrijire - Nursing

Anexa nr.5 - Raportul stagiului de practică.